

NORGES HØYESTERETT

Den 4. september 2018 avsa Høyesterett dom i

HR-2018-1650-A, (sak nr. 18-044407STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Frederik G. Ranke)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bergsjø**: Saken gjelder anke over lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen etter domfellelse for deltakelse mv. i terrororganisasjonen ISIL. Den reiser særlig spørsmål om forståelsen av uttrykkene "deltar i", "rekrutterer" og "ytter økonomisk eller annen materiell støtte" i de sammenfallende bestemmelsene i straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005 § 136 a, og om straffutmålingen ved overtredelse av dem.
- (2) Statsadvokatene i Det nasjonale statsadvokatembetet tok 19. september 2016 ut tiltale mot B og A. Saken for Høyesterett gjelder bare A. Jeg nevner likevel for sammenhengens skyld at B under *post I* ble satt under tiltale for å ha forsøkt å delta i terrororganisasjonen ISIL, jf. straffeloven 1902 § 147 d, jf. § 49 og § 12 første ledd nr. 3 bokstav a. Grunnlaget i tiltalen mot B har denne ordlyden:

"I begynnelsen av juni 2015 forsøkte han å delta i terrororganisasjonen Den islamske stat i Irak og Levanten (ISIL) i Syria. Han startet reisen fra Norge til ISIL-kontrollert område i Syria ved å reise fra Oslo til Göteborg om morgenen den 8. juni 2015. Han hadde forut for dette blant annet valgt reiserute, kjøpt flybillett og utstyr til reisen og oppholdet som deltager i ISIL i Syria. Han mottok en Huawei Ascend Y330 mobiltelefon og fikk instruksjoner til bruk ved ankomst Tyrkia for å sikre at han ble transportert over grensen til ISIL-kontrollerte områder i Syria. Han ble den 8. juni 2015 kl. 06:50

forhindret i sitt forehavende da han ble pågrepet av politiet ved gate forut for ombordstigning til SK433 på Landvetter flyplass.

ISIL ble listet av FN som terrororganisasjon den 30. mai 2013. ISIL var tidligere en del av Al-Qaida i Irak som ble listeført av FN som terrororganisasjon i oktober 2004. Al-Qaida i Irak og ISIL har begått en rekke terrorhandlinger, blant annet i form av forbrytelser mot menneskeheten som frihetsberøvelser, tortur, drap på sivilbefolkningen og andre krigsforbrytelser blant annet med formål om å skape alvorlig frykt i en befolkning."

- (3) A ble i *post II* tiltalt for å ha *deltatt* i ISIL, jf. straffeloven 1902 § 147 d for perioden frem til 30. september 2015 og straffeloven 2005 § 136 a for perioden fra 1. oktober til 8. desember 2015. I grunnlaget heter det:

"Fra august 2013 til den 8. desember 2015 i Oslo og/eller Østlandsområdet deltok han i terrororganisasjonen ISIL. Han omtalte blant annet offentlig ISILs 'kalif/emir' C som 'vår leder' og uttalte offentlig at 'de troende strømmer til den Islamske Staten for å fullføre sin aller høyeste religiøse plikt, nemlig Jihad for Allahs skyld'. Han tilrettela og organiserte reiser for personer som sluttet seg til eller forsøkte å slutte seg til ISIL i Syria. Tilretteleggelsen bestod blant annet av rådgivning om reiserute, praktiske forhold og behov, innkjøp av egnet utstyr og kjøp eller bistand til kjøp av billetter til reisen, samt viderefremming av kontaktinformasjon til ISIL-tilknyttet personell. Han kommuniserte med ISIL-tilknyttet personell for å sikre at de reisende ble hentet og transportert over grensen fra Tyrkia til ISIL-kontrollerte områder i Syria. Han tilrettela i ulik grad da blant andre D (tidligere E), F, G, H og I i perioden 2013 – 2015, reiste for å slutte eller forsøke å slutte seg til ISIL i Syria. Han disponerte bankkontiene til enkelte av de personene som han tilrettela reiser for, og han lettet blant annet således deres hverdag under oppholdet i Syria. ..."

- (4) Grunnlaget inneholder i tillegg beskrivelsen av ISIL som allerede er gjengitt under post I.
- (5) Ved *post III* ble A tiltalt for å ha *rekruttert* minst to personer til ISIL, jf. straffeloven 1902 § 147 d. Grunnlaget er beskrevet slik:

"Fra våren 2014 til juni 2015 rekrutterte han minst to personer til terrororganisasjonen ISIL, således:

a) I perioden fra juni 2014 til september 2014 hadde han gjentatte møter og annen kontakt med J og bidro til at J sluttet seg til ISIL. Han bistod blant annet med billett kjøp og fulgte J til Oslo S før avreise den 20. september 2014 til Sverige. J reiste videre via Hellas og Tyrkia til Syria. Han var i kontakt med ISIL-tilknyttet personell for å sikre at J ble hentet og transportert over grensen fra Tyrkia til ISIL-kontrollert område i Syria. J sluttet seg til og deltok i ISIL frem til han døde i Syria i kamp for ISIL i mars 2015.

b) I perioden fra den 8. mars til 8. juni 2015 hadde han gjentatte møter og annen kontakt med B for å få B til å slutte seg til ISIL. Han bistod blant annet med gjenerverv av flybillett, bistand ved bestilling av visum, anskaffelse av telefonabonnement, rådgivning ved innkjøp av klær og videokamera. Han ga B dekknavnet 'K' og formidlet dette til ISIL-tilknyttet personell for å sikre at B skulle bli hentet i Tyrkia og transportert over grensen til ISIL-kontrollert område i Syria. Han utstyrte B med en Huawei Ascend Y330 mobiltelefon som blant annet skulle benyttes under reisen til Syria. Han deltok i transporten av B fra Oslo til Landvetter flyplass i Göteborg i Sverige. B ble den 8. juni 2015 pågrepet av politiet på Landvetter flyplass og forhindret fra å delta i ISIL i Syria. ..."

- (6) Også under post III gis den beskrivelsen av ISIL som jeg allerede har sitert.

- (7) A ble i *post IV* tiltalt for å ha gitt *økonomisk og annen materiell støtte* til ISIL, jf. straffeloven 1902 § 147 d. I grunnlaget heter det:
- "a) Den 30. august 2013 i forretningen Equipnor på Ski i Oppedgård, ytet han materiell støtte til en terrororganisasjon ved kjøp av stridsbekledning og utstyr egnet til militær bruk for D. D benyttet bekledningen og utstyret mens han deltok i terrororganisasjonen ISIL i Syria fra begynnelsen av september 2013 til begynnelsen av februar 2014.**
- b) Den 4. september 2013 i forretningen XXL på Alnabru i Oslo ytet han materiell støtte til en terrororganisasjon ved at han kjøpte en 50 liters ryggsekk, fire flecegensere og elleve par hansker til D. D benyttet bekledningen og utstyret mens han deltok i terrororganisasjonen ISIL i Syria fra begynnelsen av september 2013 til begynnelsen av februar 2014.**
- c) Den 19. april 2014 i Oslo ytet han økonomisk støtte til en terrororganisasjon ved at han overførte NOK 14.400 via Western Union til Q i Tyrkia for videre formidling til L. L deltok på dette tidspunktet i terrororganisasjonen ISIL i Syria.**
- d) Den 18. juni 2014 i Oslo ytet han økonomisk støtte til en terrororganisasjon ved at han overførte NOK 2.491 via Western Union til R i Russland for videre formidling til L. L deltok på dette tidspunktet i terrororganisasjonen ISIL i Syria.**
- e) Den 26. juni 2014 i Oslo ytet han økonomisk støtte til en terrororganisasjon ved at han overførte NOK 10.000 via Western Union til M i Tyrkia for videre formidling til L. L deltok på dette tidspunktet i terrororganisasjonen ISIL i Syria. ..."**
- (8) Beskrivelsen av ISIL er tatt inn også under denne tiltaleposten.
- (9) *Post V* gjelder *motarbeidelse av rettsvesenet* i form av trusler, jf. straffeloven 2005 § 157 første ledd, jf. § 263. Grunnlaget i tiltalen mot A lyder på dette punktet slik:
- "Lørdag 5. desember 2015 ca. kl. 16:00 på Kiwi-butikken i Brobekkveien i Oslo, tok han kontakt med N som var vitne i straffesak hvor han selv var siktet for overtredelse av straffeloven § 147d. Han spurte om N visste hvem som kunne ha tystet på ham og/eller B, og uttalte at han gjennom advokaten til B kom til å få vite hvem dette var og at hvis han fikk vite hvem det var kunne han hilse og si at han hadde O og brødrene etter seg, samt at han da ville være ferdig eller lignende. Uttalelsene var egnet til å påvirke N til å endre forklaring eller unnlate å forklare seg i nye vitneavhør."**
- (10) *I post VI* ble A tiltalt for *trusler*, jf. straffeloven 2005 § 263. Grunnlaget var at han hadde forholdt seg som nevnt i *post V*. *Post VII* gjelder *As oppbevaring av et elektrosjokkvåpen*, jf. våpenloven § 33 første ledd første punktum, jf. § 31 første ledd første punktum, jf. våpenforskriften § 9.
- (11) Oslo tingrett avsa 4. april 2017 dom med slik domsslutning:
- "1.1 B, født 00.00 1997, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 147 d, jf. § 49 og § 12 første ledd nr. 3 bokstav a), til fengsel i to – 2 – år og ti – 10 – måneder.**
- Varetekt kommer til fradrag med 674 – sekshundreogsyttifire – dager jf. straffeloven (1902) § 60.**
- 1.2 I medhold av straffeloven (1902) § 35 inndras fra B, født 00.00 1997, en Huawei Ascend Y330 mobiltelefon med serienummer xxx med sim-kort +47 00 00 00 00.**
- 1.3 B idømmes ikke sakens omkostninger.**

2.1 A født 00.00 1985, frifinnes for tiltalens post III a).

2.2 A født 00.00 1985, dømmes for overtredelse av

- straffeloven (1902) § 147 d frem til 30. september 2015
- straffeloven (2005) § 136 a frem fra 1. oktober til 8. desember 2015
- straffeloven (2005) § 157 første ledd jf. § 263
- straffeloven (2005) § 263
- våpenloven § 33 første ledd første punktum, jf. § 31 første ledd første punktum jf våpenforskriften § 9,

det hele sammenholdt med straffeloven (2005) § 79 a til fengsel i ni – 9 – år.

Varetekt kommer til fradrag med 487 – firehundreogåttisyv – dager jf. straffeloven (1902) § 60 og straffeloven 2005 § 83.

2.3 I medhold av straffeloven (1902) § 35 inndras A født 00.00 1985 et elektrosjokkvåpen.

2.4 A idømmes ikke sakens omkostninger."

- (12) Som det fremgår av domsslutningen, ble A frifunnet for ett tilfelle av rekruttering til terrororganisasjon, jf. tiltalens post III a. For øvrig ble han domfelt under samtlige tiltaleposter.
- (13) B anket ikke dommen. A anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for post II, III b, IV, V og VI og straffutmålingen, subsidiært lovanvendelsen under skyldspørsmålet for post II, III b og IV og saksbehandlingen for post II til IV. Påtalemyndigheten anket på sin side over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt frifinnelsen av A under tiltalens post III a.
- (14) Ved lagmannsrettens beslutning 31. mai 2017 ble anken fra A over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for post V og VI nektet fremmet, mens hans anke for øvrig ble henvist til ankeforhandling. Også påtalemyndighetens anke ble fremmet.
- (15) Borgarting lagmannsrett avsa 19. januar 2018 dom med slik domsslutning:
- "A, født 00.00 1985, dømmes for overtredelser av straffeloven (1902) § 147 d frem til 30. september 2015 og straffeloven (2005) § 136 a fra 1. oktober 2015 til 8. desember 2015, og de forhold som er rettskraftig avgjort ved Oslo tingretts dom 4. april 2016, sammenholdt med straffeloven (2005) § 79 første ledd bokstav a og b, til en straff av fengsel i 9 – ni – år. Til fradrag i straffen går 777 – syvhundreogsyttisyv – dager for utholdt varetekt per domstidspunktet."**
- (16) A ble i lagmannsretten dømt under samtlige tiltaleposter. Han anket til Høyesterett over lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen.
- (17) Høyesteretts ankeutvalg traff 20. april 2018 beslutning med slik slutning:
- "Anken over lovanvendelsen og saksbehandlingen fremmes for så vidt gjelder overtredelsene av straffeloven 1902 § 147 d/straffeloven 2005 § 136 a. I tillegg fremmes anken over straffutmålingen. Anken skal prøves på grunnlag av den beskrivelse av de**

straffbare handlinger som lagmannsretten har lagt til grunn. For øvrig tillates ikke anken fremmet."

- (18) A har i korte trekk gjort gjeldende at lagmannsretten har bygd på en uriktig forståelse av straffeloven 1902 § 147 d og den sammenfallende bestemmelsen i straffeloven 2005 § 136 a. De handlinger som er funnet bevist under tiltalens post II til IV, rammes ikke av uttrykkene "deltar i", "rekrutterer" og "yter økonomisk eller annen materiell støtte". Kravet til klar lovhjemmel i Grunnloven § 96, Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 7 og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 15 setter skranker for anvendelse av straffebudene. Under enhver omstendighet er det bare tale om én selvstendig forbrytelse, slik at strafferammen er fengsel i seks år. Domsgrunnene er utilstrekkelige for så vidt gjelder domfellelsen for rekruttering under tiltalens post III a, og dommen må subsidiært oppheves på dette punktet. Straffen er atter subsidiært for streng. As forsvarer har lagt ned slik påstand:

"Prinsipalt: A frifinnes for tiltalens punkt II, III og IV, og anses ellers på mildeste måte.

Subsidiært: Lagmannsrettens dom oppheves for punkt III a.

A dømmes for en overtredelse av strl § 147 d i tillegg til de forhold som er avgjort av Oslo tingrett og anses på mildeste måte.

Atter Subsidiært: Straffen nedsettes."

- (19) *Påtalemyndigheten* har gitt sin tilslutning til lagmannsrettens dom på alle punkter og har lagt ned slik påstand:

"Anken forkastes. Varetektsfradraget utgjør 986 dager."

- (20) *Mitt syn på saken*

- (21) Lagmannsretten har dømt A for å ha deltatt i, rekruttert til og gitt økonomisk og materiell støtte til ISIL, jf. straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005 § 136 a. Bestemmelsene fastsetter straff for deltakelse mv. i terrororganisasjon som har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler. Det er ikke omtvistet at ISIL var en "terrororganisasjon" i den perioden tiltalen dekker. A har heller ikke bestridt at han både visste at ISIL var en terrororganisasjon og at organisasjonen hadde tatt skritt for å realisere sitt formål med ulovlige midler. Hovedspørsmålet i saken er om lagmannsretten har tolket og anvendt bestemmelsene riktig når den har kommet til at A har overtrådt dem, og om kravet til klar lovhjemmel er oppfylt. I tillegg må det tas stilling til om det er tale om ett eller flere straffbare forhold, og til straffutmålingen.

- (22) *Sakens bakgrunn*

- (23) Før jeg går nærmere inn på de rettslige spørsmålene, finner jeg det hensiktsmessig å gi en kort oversikt over sakens bakgrunn. Jeg nevner først at borgerkrigen i Syria startet med demonstrasjoner mot Baath-regimet i mars 2011. Flere hundre tusen mennesker er drept i kamphandlinger, og rundt halvparten av befolkningen antas å være på flukt. Lagmannsretten beskriver ISILs rolle slik:

"En rekke militante væpnede opposisjonsgrupper har operert i Syria, herunder ISIL og Jabhat al-Nusra (Nusra-fronten) som begge er representanter for ekstrem islamisme (salafi-jihadisme). Begge grupper ble terrorlistet av FN 30. mai 2013. Begge har også kjempet for en islamsk stat (kalifat), i siste omgang av verdensomspennende format, styrt av en muslimsk leder etter tradisjonell islamsk lov (sharia). Gruppene fremmer og forherliger bruk av vold. De har et sterkt fiendebilde mot sekulære regimer og den vestlige verden generelt, men også mot moderate sunnimuslimer, shia-muslimer, samt andre etniske grupper som for eksempel kurdere. Blant salafi-jihadistene fremheves martyrdøden som et religiøst ideal.

I slutten av juni 2014 erklærte ISILs leder, C, opprettelse av 'kalifatet' i erobrede deler av Syria og Irak, med seg selv som leder (kalif Ibrahim).

ISIL forfekter at alle muslimer har en plikt til å emigrere til og bidra til oppbygging av kalifatet. ISIL mener at muslimer i Vesten bare har to valg hvis man vil unngå evig fortapelse, enten å flytte til kalifatet eller angripe vestlige land. I kampen om territorial kontroll har ISIL i utstrakt grad brukt selvmordsbombere mot Assad-regimet, andre grupper og sivilbefolkningen. Offentlige henrettelser av opprørsledere, krigsfanger, journalister, hjelpearbeidere og andre har blitt gjennomført for å skape frykt og lydighet. Likvideringene har ofte blitt filmet og brukt som propagandamateriale."

- (24) Lagmannsretten har videre fremhevet at ISIL har tatt på seg ansvaret for en rekke terroraksjoner både i Europa og i Midtøsten. Dette gjelder blant annet terrorangrepet i Paris i januar 2015 mot satiremagasinet Charlie Hebdo, terroraksjonen i november 2015 mot flere mål i Paris og to koordinerte bombeangrep i Brussel i mars 2016.
- (25) I lagmannsrettens dom er det lagt til grunn at A har vært et sentralt medlem i den sunnimuslimske gruppen Profetens Ummah i Norge. Gruppen følger i likhet med ISIL den fundamentalistiske retningen salafi-jihadisme. Målsetningen er å tilfredsstille Allah, etter en bokstavtro tolking av Koranen og en streng praktisering av islam. Medlemmene er motstandere av demokratiet, respekterer ikke norsk lov "da denne er menneskeskapt", og ønsker innført en islamsk stat styrt etter sharia-lovgivning. Profetens Ummah har benyttet en voldsorientert retorikk, og den har ved flere anledninger hyllet terrorhandlinger. Den er tilknyttet tilsvarende miljøer i utlandet, særlig gruppen Islam4UK i Storbritannia. A sto frem som talsperson for Profetens Ummah høsten 2012 og hadde denne rollen frem til pågripelsen i desember 2015. Han har av mange vært oppfattet som gruppens leder.
- (26) *Generelt om straffeloven 1902 § 147 d/straffeloven 2005 § 136 a*
- (27) Ved en lovendring i 2013 ble forbudet mot deltakelse mv. i terrororganisasjon inntatt i straffeloven 1902 § 147 d, som har denne ordlyden:
- "Med fengsel inntil 6 år straffes den som danner, deltar i, rekrutterer medlemmer eller yter økonomisk eller annen materiell støtte til en terrororganisasjon, når organisasjonen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler."**
- (28) Bestemmelsen er videreført uten endringer i straffeloven 2005 § 136 a første ledd. Andre ledd slår fast at medvirkning ikke straffes. Dette innebærer ingen realitetsendring, men er en konsekvens av at medvirkning nå rammes når ikke annet er bestemt, jf. § 15. Etter straffeloven 2005 § 3 anvendes straffelovgivningen på handlingstidspunktet, og tiltalen post II gjelder derfor overtredelse både av straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005 § 136 a. Av praktiske årsaker omtaler jeg i fortsettelsen stort sett bare § 147 d.

- (29) Justis- og beredskapsdepartementet redegjorde for behovet for lovendringer på dette området i et høringsnotat fra juli 2012. På side 26 fremgår at Riksadvokaten og Politiets sikkerhetstjeneste (PST) tidligere ikke hadde sett behovet for en bestemmelse som rammet deltakelse i terrororganisasjon, men at PST ga uttrykk for et endret syn i et brev 1. november 2011. I brevet sluttet PST seg til en tidligere uttalelse fra Det nasjonale statsadvokatembetet. Deler av uttalelsen fra Det nasjonale statsadvokatembetet er sitert på side 26 i høringsnotatet, og her heter det:

"[D]et er behov for å kunne straffe personer som er med i gruppen, men har en vagere rolle for eksempel knyttet til generell 'åndelig veiledning', bakmenn som skjuler sine spor osv. Disse vil kunne unngå å delta direkte i de straffbare handlingene, men de er viktige inspiratorer/deltakere og vil kunne utgjøre sentrale ledd i gruppen. Det er videre klart uheldig hvis Norge på dette punkt skal ha et 'hull' i terrorlovgivningen i forhold til de øvrige europeiske land. Det vises her til kriminaliseringsplikten i EUs rammebeslutning. Det vil kunne føre til en bevisst etablering av terrorceller i Norge som et vesentlig land innenfor Schengen, men uten kriminalisering av terrorgrupper. (...) Norge vil dermed kunne oppfattes som en form for 'safe haven' hvor en kan propagandere innen visse rammer."

- (30) Den nevnte rammebeslutningen fra EU ble vedtatt 13. juni 2002. Artikkel 2 omhandler straffbare handlinger med forbindelse til en terroristgruppe, og av artikkel 2 nr. 2 fremgår at medlemsstatene plikter å treffe "nødvendige foranstaltninger" for at blant annet "deltagelse i en terroristgruppes aktiviteter" gjøres straffbar.
- (31) I Prop. 131 L (2012–2013) side 41 kommenterer departementet behovet for en ny bestemmelse som kriminaliserer blant annet deltakelse i terrororganisasjoner. Her fremgår at det er viktig å motarbeide terrororganisasjoner for mer effektivt å forhindre terrorhandlinger. Departementet anser disse organisasjonene "som en stor trussel mot samfunnssikkerheten og demokratiske verdier".
- (32) Tolkningen av § 147 d må etter mitt syn skje på bakgrunn blant annet av det trusselbildet som forelå. På side 12 i proposisjonen refererer departementet PSTs åpne trusselvurdering fra februar 2013, se også HR-2016-1422-A avsnitt 15. Departementet viser til at PST anså ekstrem islamisme som den mest alvorlige terrortrusselen mot Norge. PST pekte på at det de siste årene hadde vokst frem et voldelig multi-etnisk islamistisk miljø i Norge, som besto av unge personer oppvokst her i landet. Vurderingen var at personer i dette miljøet hadde et al-Qaida-inspirert verdensbilde, forherliget vold og mente å kunne holde Norge ansvarlig for ulike forhold. Departementet uttaler videre følgende om PSTs syn på trusselsituasjonen:

"PST erfarer at personer fra disse miljøene, samt personer fra etnisk homogene islamistiske miljøer, reiser til utlandet for å delta i væpnet kamp og treningsleirer sammen med ekstreme grupper. Slike utenlandsopphold kan etter PSTs vurdering gi ideologisk skoleing, kamperfaring og et utvidet kontaktnettverk av ekstreme islamister. PST forventer at enkelte kan komme tilbake til Norge med økt vilje og evne til å planlegge terroraksjoner. Videre antar PST at personer med denne type erfaring har lavere terskel for bruk av vold, og at det er en fare for økning i voldspotensialet i deler av miljøene."

- (33) Jeg finner også grunn til å nevne førstvoterendes uttalelse om formålet bak straffeloven § 147 d i HR-2016-1422-A avsnitt 16. Her heter det at formålet ikke bare er å forebygge deltakelse og annen støtte til terrororganisasjoner i utlandet, men også "å hindre ekstremistisk vold ved retur til Norge".

- (34) *Lovanvendelsen – kravet til klar lovhjemmel*
- (35) Forsvareren har fremhevet at kravet til klar lovhjemmel i Grunnloven § 96, EMK artikkel 7 og SP artikkel 15, jf. også straffeloven 2005 § 14, er til hinder for domfellelse for overtredelse av § 147 d. Selv om anførslene først og fremst har vært fremført i tilknytning til tiltalens post II om deltakelse i ISIL, oppfatter jeg det slik at de er gjort gjeldende også for post III om rekruttering og post IV om materiell og økonomisk støtte. Jeg knytter derfor noen korte generelle kommentarer til dette kravet før jeg går over til de enkelte tiltalepostene.
- (36) Spørsmålet om innholdet i lovkravet har vært behandlet i mange avgjørelser av Høyesterett. I en forholdsvis ny dom, HR-2016-2228-A om promillekjøring med en såkalt "Segway", uttaler førstvoterende i avsnitt 30 at lovkravet i EMK artikkel 7 nr. 1
- "innebærer et krav om at straffebudene skal være klare, presise og tilgjengelige. I korthet innebærer dette at lovene må være tilgjengelige og utformet på en slik måte at den enkelte med rimelighet kan innrette sin atferd på bakgrunn av lovgivningen. Det er i denne sammenheng avklart at det ikke er tilstrekkelig med en klar lovt tekst dersom andre rettskilder medfører at rettsstilstanden likevel må sies ikke å gi rimelig veiledning."**
- (37) Førstvoterende siterer så fra EMDs storkammerdom 12. februar 2008 *Kafkaris mot Kypros*. Av nyere praksis på området nevner jeg i tillegg storkammerdommen 27. januar 2015 *Rohlana mot Tsjekkia* avsnitt 50–53 med videre henvisning til storkammerdommen 21. oktober 2013 *Del Rio Prada mot Spania*.
- (38) Jeg kommer mer konkret tilbake til lovkravet i tilknytning til de enkelte tiltalepostene, som jeg nå går over til å drøfte.
- (39) *Lovanvendelsen – tiltalens post II om deltakelse i ISIL*
- (40) Lagmannsretten har i henhold til tiltalens post II dømt A for deltakelse i ISIL. Etter ordlyden rammer § 147 d blant annet den som "deltar i" en terrororganisasjon. Spørsmålet er hva som ligger i denne formuleringen.
- (41) Språklig sett er "deltar i" et relativt vidt begrep – man kan ta del i en virksomhet på mange forskjellige måter. Ordrbruken gir likevel et signal om at det må foreligge en viss aktivitet. Et medlemskap kan være passivt, mens deltakelse i hvert fall som det klare utgangspunktet skjer gjennom å gjøre noe aktivt.
- (42) Forarbeidene gir enkelte bidrag til forståelsen av uttrykket. Jeg har allerede fremhevet noen uttalelser i departementets høringsnotat fra juli 2012 og Prop. 131 L (2012–2013) som er av generell art, men som likevel gir holdepunkter for tolkingen også på dette punktet. I denne sammenhengen finner jeg i tillegg grunn til å trekke frem at departementet på side 41 i Prop. 131 L (2012–2013) uttaler at siktemålet med lovforslaget var å kriminalisere "kvalifisert deltakelse" i terrororganisasjoner. Videre heter det at forslaget var ment som et "supplement til eksisterende bestemmelser som rammer den som begår eller planlegger å begå en terrorhandling", og at det var "myntet på dem som på ulikt vis bidrar til å danne og opprettholde en terrororganisasjon, for eksempel ved å verve medlemmer, styre, eller yte materiell støtte".

- (43) I de spesielle merknadene til § 147 d på side 86 i proposisjonen gjentar departementet at bestemmelsen kriminaliserer kvalifiserte former for deltakelse. Deretter uttaler departementet følgende på side 87:

"Ulike former for bidrag til organisasjonen rammes. Deltakelse er meget vidtfavnende, og vil blant annet kunne ramme den som anskaffer våpen, datamateriell, kjemikalier eller annet utstyr til å begå en terrorhandling, men uten å være så knyttet til saken at vedkommende kan straffes for medvirkning til den aktuelle terrorhandlingen. Også det å oppfordre til terrorhandlinger og inspirere til aksjoner kan etter omstendighetene omfattes."

- (44) Jeg har særlig merket meg at deltakerbegrepet fra departementets side var ment å være "meget vidtfavnende", og at det er ulike former for bidrag til å opprettholde terrororganisasjoner som rammes.
- (45) Justiskomiteen sluttet seg til forslaget om å kriminalisere "kvalifisert deltakelse i en terrororganisasjon ved ulike former for aktiv støtte", se Innst. 442 L (2012–2013) side 8. Når komiteen samme sted uttaler at "medlemskap faller utenfor", forstår jeg det slik at passive medlemmer av en terrororganisasjon ikke omfattes av alternativet. Det kreves med andre ord en aktiv deltakelse.
- (46) På denne bakgrunn konkluderer jeg med at "deltar i" er et vidt begrep som er ment å omfatte mange ulike former for bidrag til organisasjonens virksomhet. Det er de aktive bidrag til opprettholdelsen av terrororganisasjonen som rammes. Slik jeg forstår ordlyden og forarbeidsuttalelsene, omfattes ikke den som bare passivt gir sin tilslutning til virksomheten i form av et "medlemskap". Videre ser jeg det slik at ikke ethvert aktivt bidrag til organisasjonen kan gi grunnlag for straff. Når både departementet og justiskomiteen uttaler at det bare er "kvalifisert" deltakelse som kan medføre straff etter dette alternativet, betyr det etter mitt syn at man må over en terskel. Helt bagatellmessige eller perifere bidrag rammes ikke. Ut fra forarbeidsuttalelsene ligger ikke denne terskelen særlig høyt. Jeg finner ingen holdepunkter for at medlemskap eller formell tilslutning er et vilkår for å kunne straffes for deltakelse. Tilsvarende må en bidragsyter kunne dømmes for deltakelse selv om det ikke er mulig å bevise at han eller hun på en eller annen måte er akseptert som deltaker av organisasjonen.
- (47) Jeg går så over til lagmannsrettens konkrete rettsanvendelse på dette punktet. Lagmannsretten har innledningsvis i sin drøftelse gitt følgende sammenfatning av det som er funnet bevist:

"Som lagmannsretten kommer tilbake til, har A drevet en virksomhet som har bestått i å yte personer forskjellige former for bistand til å reise til Syria/Irak, primært for å være fremmedkrigere for ISIL. Eksponering i media har muliggjort at radikale ekstremister bosatt rundt omkring på Østlandet har tatt kontakt. Deretter har A i ulik grad støttet opp under allerede eksisterende holdninger til hellig krig og så muliggjort reisen gjennom planlegging, økonomiske bidrag og kontakter ved grensen mellom Tyrkia og Syria. Han har videre sørget for å imøtekomme ønsker fra fremmedkrigere, herunder ivareta deres interesser i Norge, mens disse har oppholdt seg i Syria. A har utvilsomt i hele tiltaleperioden forstått at ISIL var en terrororganisasjon og forstått at hans aktiviteter i Norge, på samme måte som tilsvarende aktiviteter til personer i andre vestlige land, var viktige bidrag til ISILs ideologiske og militære fremgang i regionen."

- (48) Etter denne innledningen har lagmannsretten redegjort grundig og detaljert for As virksomhet opp mot ISIL og norske "Syria-farere" og "fremmedkrigere". Jeg viser til denne fremstillingen og nøyer meg med å fremheve noen hovedpunkter:
- (49) For meg har bistanden til og tilretteleggingen for norske fremmedkrigere særlig vekt i vurderingen. Lagmannsretten har funnet bevist at A har bistått D, L, P, G, H og I på forskjellige måter. Han var fullt ut innforstått med at D og L skulle reise til Syria for å slutte seg til og kjempe militært for ISIL, og han bisto dem begge, blant annet økonomisk. Denne bistanden kommer jeg tilbake til. Tilsvarende hjalp han P økonomisk og på andre måter med å reise til Syria for å kjempe for ISIL, og også økonomisk mens P var i Syria. A diskuterte synspunkter om ISIL og Syria med P og uttrykte at han kunne hjelpe til med å få sendt ned en kvinne til P i Syria. Videre deltok han i forberedelsene til Gs reiser til Syria, skaffet en mindre sporbar mobiltelefon, og holdt kontakt med G mens han var i Syria. A tilrettela reisen for H og var delaktig i Is forsøk på å slutte seg til ISIL ved å informere om reiserute og skaffe kontaktpersoner. Lagmannsrettens redegjørelse gir et bilde av at A gjennom sine kontakter har hatt avgjørende betydning for at de nevnte har kunnet slutte seg til ISIL i Syria.
- (50) Lagmannsretten har ellers lagt til grunn at A disponerte bankkontoene til enkelte av Syria-farerne mens de var i Syria, og at han sendte inn melding til NAV for i hvert fall noen av dem. Videre fungerte han som bindeledd mellom fremmedkrigere og deres familier, og han har ordnet med juridisk bistand til enkelte av fremmedkrigerne.
- (51) Det fremgår videre av lagmannsrettens dom at A har spredt propaganda om og støtteerklæringer til ISIL. Han har forherliget ISIL og kalifatet gjennom utleggelse av videoer og gjennomføring av intervjuer i ulike medier. Videre har han vist personlig og oppriktig støtte til ISILs handlinger i Syria og Irak, og til terroraksjonene i Vesten. A har ifølge lagmannsretten også kommet med offentlige oppfordringer til "(sunn)muslimer om å dra til kalifatet og krige mot de vantrø". Til internasjonale medier har han gitt intervjuer hvor han anerkjente kalifatet, ISIL og drap på krigsfanger. Lagmannsretten har funnet bevist at han brukte media bevisst, og at han gjennom sin utadrettede virksomhet fikk personer til å ta kontakt med ham for å realisere mer eller mindre klare ønsker om å dra til Syria for å kjempe som fremmedkrigere.
- (52) Jeg skyter inn at forsvarer har gjort et poeng av at disse ytringene er vernet av ytrings- og religionsfriheten, og at de dermed er straffrie. Dersom ytringene om etablering av et kalifat hadde stått alene, kan det nok være at synspunktet hadde ført frem. Men her var ytringene vevd inn i en sammenheng med støtte både til ISIL og organisasjonens drap på krigsfanger. Det kan da etter mitt syn ikke være uriktig å trekke uttalelsene inn i en samlet vurdering av om A har overtrådt § 147 d ved å være deltaker i ISIL.
- (53) Lagmannsretten har oppsummert As rolle slik:

"Ovenstående gjennomgang viser en rekke ulike sider av den virksomhet A forsettlig har drevet for å fremme ISILs interesser og bygging av den islamske stat. Han har utvilsomt opptrådt som rådgiver, organisator, fasilitator, mellommann og portåpner, spesielt med sikte på å hjelpe fremmedkrigere frem til ISIL og mens de oppholdt seg i Syria under ISILs kommando. Han har i denne forbindelse hatt kontakter i en rekke land, herunder Storbritannia, Danmark, Sverige, Tyrkia og Syria."

- (54) Etter en totalvurdering av disse forholdene finner jeg det ikke tvilsomt at A har utvist en aktivitet som gjør at han må anses som deltaker i ISIL. Han har gitt avgjørende bidrag til at flere fremmedkrigere har kunnet slutte seg til ISIL i Syria. På denne måten har han operert aktivt "på innsiden" av organisasjonen og dermed opptrådt kvalifisert annerledes enn hvis han bare hadde støttet organisasjonen eller dens mål. Hans aktivitet overskrider klart den terskelen som følger av forarbeidenes uttalelser om at deltakelsen må være kvalifisert, slik at dette ikke er et grensetilfelle.
- (55) Jeg ser det slik at lovkravet, som jeg allerede har redegjort for, ikke er til hinder for domfellelse under post II. As handlinger ligger klart innenfor det som følger av en naturlig forståelse av uttrykket "deltar i" og den kvalifikasjonen som ligger i de forarbeidsuttalelsene jeg har vist til. Straffebudet er på dette punktet tilstrekkelig klart, presist og tilgjengelig.
- (56) *Varigheten* av deltakelsen er et spørsmål som hører under straffutmålingen. I likhet med lagmannsretten og partene for Høyesterett finner jeg det likevel naturlig å kommentere spørsmålet om deltakelsens begynnelse og slutt i tilknytning til den drøftelsen jeg nettopp har gjennomført.
- (57) Lagmannsretten har lagt til grunn at A ble deltaker i ISIL i august 2013, da han hjalp D og L i forbindelse med deres reise til Syria. Den har videre kommet til at A var deltaker frem til han ble pågrepet og senere varetektsfengslet i desember 2015, til tross for at aktiviteten etter pågripelsen av B i juni 2015 begrenset seg til to tekstmeldinger og en pressemelding. Forsvarer har på sin side subsidiært gjort gjeldende at A tidligst ble deltaker i juni/juli 2014, og at han ikke lenger kunne anses som deltaker etter at B ble pågrepet.
- (58) Etter mitt syn kan det ikke være avgjørende at aktiviteten henholdsvis høsten 2013 og sommeren/høsten 2015 var så vidt beskjedne at den etter en isolert bedømmelse neppe ville kommet over terskelen for å anses som deltakelse. Det er på det rene at A etter en *samlet* vurdering av alle aktivitetene i hele perioden, har vært deltaker i ISIL. Da er det naturlig å sette start- og slutt-tidspunktet til henholdsvis den første og siste aktiviteten som tas i betraktning ved vurderingen. Jeg er på den bakgrunn i utgangspunktet enig i lagmannsrettens prinsipielle tilnærming til spørsmålet om varigheten av deltakelsen. Videre kan jeg slutte meg til konklusjonen om at A var deltaker frem til desember 2015. Den praktiske konsekvensen av dette er at han også må domfelles for overtredelse av straffeloven 2005 § 136 a.
- (59) Når det konkret gjelder deltakelsens begynnelse, har jeg likevel kommet til en annen konklusjon enn lagmannsretten. Dette skyldes at A er dømt for økonomisk og materiell støtte til D og L under post IV i tiltalen. Dette er den samme bistanden som er tatt i betraktning ved vurderingen av når deltakelsen i post II begynte, og det er den eneste aktiviteten som begrunner lagmannsrettens standpunkt om at A ble deltaker fra det tidspunktet. Jeg finner det derfor riktig å se bort fra bistanden til D og L ved vurderingen av deltakerperioden. Etter mitt syn må det legges til grunn at A ble deltaker først rundt årsskiftet 2013/2014, da han ga diverse bistand til P.
- (60) As anke over lovanvendelsen under tiltalen post II kan etter dette ikke føre frem, likevel slik at jeg legger til grunn en kortere deltakerperiode enn lagmannsretten.
- (61) *Lovanvendelsen – tiltalens post III om rekruttering til ISIL*

- (62) A er i henhold til tiltalens post III dømt for rekruttering av J og B til ISIL. Etter § 147 d kan straff ilegges den som "rekrutterer medlemmer" til en terrororganisasjon. I dette ligger etter en naturlig forståelse at det er straffbart å skaffe tilvekst til organisasjonen i form av nye medlemmer – altså det å verve nye medlemmer. Ordlyden angir ingen nærmere grenser for hvordan denne vervingen må skje for å rammes av dette alternativet i bestemmelsen.
- (63) I Prop. 131 L (2012–2013) uttaler departementet følgende i de spesielle merknadene til § 147 d på side 87:
- "Rekruttering omfatter typisk vervevirksomhet. Dette må avgrenses mot humanitær støtte til sivile i terrorkontrollerte områder, for eksempel leger som jobber på sykehus i slike områder. Dette er imidlertid ikke opplagt i tilfeller der slik virksomhet primært drives i rekrutteringsøyemed."**
- (64) Lagmannsretten har forstått dette slik at ikke bare ren vervevirksomhet, men også annen virksomhet som primært drives i rekrutteringsøyemed, etter omstendighetene kan falle inn under rekrutteringsbegrepet. Dette er jeg enig i.
- (65) Jeg nevner også Europarådets konvensjon 16. mai 2005 nr. 104 om forebygging av terrorisme. Artikkel 6 i konvensjonen gjelder rekruttering, og her heter det blant annet at "recruitment for terrorism' means to solicit another person to commit or participate in the commission of a terrorist offence". Solicit kan oversettes med "anmode", "oppfordre" eller "kreve".
- (66) Lagmannsretten har oppsummert sitt syn på forståelsen av rekrutteringsalternativet slik:
- "Lagmannsretten legger til grunn at rekruttering til en terrororganisasjon slik dette er ment i straffeloven (1902) § 147 d, kan skje ved inngåelse av en avtale eller ved (direkte verbal) overtalelse, slik som nevnt i Prop. 44 L (2015–2016), men at slikt ikke er en nødvendig betingelse for å fanges opp av dette alternativet. Loven må også fange opp den subtile psykologiske overtalelsen som er avgjørende for at den enkelte 'rekrutt' fatter den endelige beslutningen om å slutte seg til og kjempe militært for ISIL, slik lagmannsretten mener A har opptrådt overfor B og J. I hvert fall må man være over i straffbar rekruttering når en slik psykologisk overtalelse/aktiv tilskyndelse kombineres med konkret avgjørende bistand for å gjennomføre en reise til Syria, komme over grensen fra Tyrkia og slutte seg militært til ISIL. Den omstendighet at andre personer og begivenheter har vært med på å påvirke beslutningen, kan ikke medføre straffrihet for den som har vært den helt dominerende årsaksfaktoren."**
- (67) Jeg slutter meg i hovedsak til lagmannsrettens sammenfatning av innholdet i uttrykket "rekrutterer medlemmer". Det kreves en aktiv tilskyndelse, og jeg kan ikke se at det har betydning om påvirkningen er "subtil" eller mer direkte. Praktisk bistand i forbindelse med en fremmedkriegers reise for å slutte seg til en terrororganisasjon, vil ikke i seg selv være tilstrekkelig. Bistanden vil imidlertid kunne gå inn i en samlet vurdering av om lovens vilkår om rekruttering er oppfylt.
- (68) Når det så gjelder den konkrete rettsanvendelsen, knytter domfellelsen under *post III a* seg til rekruttering av J. A ble som nevnt frifunnet for dette forholdet i tingretten.
- (69) Det går frem av lagmannsrettens dom at J reiste til Syria og sluttet seg til ISIL i september 2014. I sin vurdering av As rolle i den forbindelse tar lagmannsretten utgangspunkt i at han

hadde utstrakt kontakt med J i om lag ett år, og at dette skjedde i den perioden A var aktiv deltaker i ISIL. I dommen beskrives J som en sårbar person, som sto i et underordningsforhold til A. J endret væremåte etter at han kom i kontakt med A og gikk fra å være moderat muslim til å bli strengere i sin tolking av Koranen. Lagmannsretten legger til grunn at han ble "påvirket av A til å dra til Syria". A "tilførte J alt det radikale tankegodset han gikk ut med både offentlig og internt i gruppen Profetens Ummah".

(70) I dommen har lagmannsretten videre funnet bevist at A ga utstrakt bistand til J i forbindelse med reisen til Syria. Han kjøpte togbillett for J til Gøteborg og var til stede da han reiste fra Oslo. Da overleverte han også en bag til J. A betalte for et e-visum til J og ga bistand ved utstedelsen av nytt pass. Han byttet videre mobiltelefon med J, slik at J skulle ha en telefon som ikke var så lett å spore. A bidro også til å opprette nytt telefonabonnement for J. Etter at J hadde reist fra Norge, formidlet A kontakt med en eller flere personer som skulle hjelpe J inn i Tyrkia fra Rhodos. A fikk tilgang til Js bankkonto og disponerte denne.

(71) Lagmannsretten har oppsummert sitt syn på bevisresultatet slik:

"Lagmannsretten kan selvsagt ikke utelukke at J fikk impulser i retning av å dra til Syria/ISIL fra andre i det muslimske miljøet han vanket i, f.eks. i ICC-moskeen der han også avtjente samfunnsstraff. Men lagmannsretten er overbevist om at det var påvirkningen og tilskyndelsen fra A som var den helt avgjørende årsaken til at J til slutt tok valget. Og det var As tilrettelegging av reisen som gjorde at J faktisk fikk oppfylt sitt ønske."

(72) På denne bakgrunn har lagmannsretten kommet til at A forsettlig har rekruttert J til ISIL. Jeg er enig i denne rettsanvendelsen. As påvirkning, tilskyndelse og praktiske bistand gjør at det må legges til grunn at han har rekruttert J til ISIL. Lovkravet er ikke til hinder for domfellelse.

(73) Når det gjelder rekruttering av B, jf. tiltalens *post III b*, har lagmannsretten funnet bevist at B konverterte til islam i 2012/2013, men at han i utgangspunktet var negativ til ISIL og Nusra-fronten. Han gjennomgikk imidlertid en holdningsendring og radikaliseringsprosess etter å ha møtt A i mars 2015. B var på det tidspunktet 17 år, arbeidsløs og under oppfølging fra barnevernet. Lagmannsretten har lagt til grunn at As kontakt med B ikke skyldtes et ønske om vennskap, men at siktemålet var å påvirke B til å reise til Syria. I den forbindelse har lagmannsretten fremhevet aldersforskjellen – A var i mars 2015 29 år – og at det i realiteten forelå et over-/underordningsforhold mellom dem.

(74) I lagmannsrettens dom heter det at As fremgangsmåte for å få B til å reise til Syria, var "utspekulert", og at han utnyttet Bs ønske om å reise og forsvare muslimer i Syria ved å styre ham i retning av terrororganisasjonen ISIL. A utnyttet Bs sårbarhet og fikk ham til å tro at det var hans religiøse plikt å dra til Syria og krige for ISIL. Lagmannsretten har lagt til grunn at B ikke var følelsesmessig klar for å dra til Syria før han møtte A, og at A ga ham den tryggheten han tidligere manglet.

(75) Lagmannsretten har videre funnet bevist at A "nærmest fullstendig" tilrettela for Bs reise til Syria. Dette er blant annet konkretisert slik:

"Han hadde reiseruten klar, han bestilte billetter, prøvde å få tak i visum, var med på innkjøp av klær, avklarte hva B burde ha med seg, var med på kjøp av kamera, ordnet mobiltelefon til bruk i Tyrkia/Syria og installasjon av ulike programmer på telefonen"

(apper), opprettelse av mobilabonnement, informasjon om hvor mye penger han skulle ta med seg, hvordan han skulle komme seg fra Rhodos til Marmaris og hvor mye fergen ville koste, hva han skulle gjøre når han kom til Gaziantep, at han måtte kjøpe tyrkisk simkort når han ankom Tyrkia og ga råd om at han burde klippe håret og kle seg vestlig for ikke å vekke oppsikt på reisen.

Videre var det A som kjørte B til flyplassen hvor A hentet ut flybillettene som det hadde blitt noe kluss med. Han hjalp også B med å sjekke inn. A hadde sørget for kontaktpunkter inn til Syria, gitt B nødvendig kunya (etternavn/kallenavn) og bidratt til utfylling av skjema for søknad om visum. B hadde også fått instruksjoner om å ta kontakt med A så fort han hadde fått opprettet tyrkisk sim-kort, hvorpå A ville sende han nummeret til sine kontakter på grensen som B skulle ringe for å bli hentet. ..."

- (76) A har åpenbart hatt en avgjørende betydning for at B startet på reisen til Syria for å slutte seg til ISIL. Jeg er enig med lagmannsretten i at As samlede pågang overfor B må bedømmes som "tilsiktet psykologisk overtalelse/aktiv tilskyndelse for å få den sårbare B til å reise til Syria og kjempe som fremmedkriger for ISIL". Når dette også ses i sammenheng med de ulike måtene A tilrettela for reisen, er det etter mitt syn korrekt når lagmannsretten kom til at han har rekruttert B til ISIL etter § 147 d. Lovkravet er heller ikke her til hinder for domfellelse.
- (77) Anken må forkastes også så langt gjelder lovanvendelsen under tiltalens post III.
- (78) *Lovanvendelsen – tiltalens post IV om økonomisk og materiell støtte til ISIL*
- (79) Jeg går så over til å vurdere lovanvendelsen i tilknytning til domfellelsen under tiltalen post IV om økonomisk og materiell støtte til ISIL. A er under post IV a og b dømt for å ha gitt materiell støtte til ISIL gjennom å ha kjøpt stridsbekledning og diverse klær og utstyr til D mens D deltok i ISIL i Syria. Post c til e gjelder økonomisk støtte til L mens han befant seg i Syria som fremmedkriger for ISIL.
- (80) Det er ikke omtvistet at As støtte faller inn under uttrykket "økonomisk eller annen materiell støtte" i § 147 d. Jeg finner derfor ikke grunn til å utdype nærmere hva som ligger i dette. Forsvareren har derimot bestridt at betalingene har skjedd "til en terrororganisasjon", noe som er et vilkår. I den forbindelse har han særlig vist til at beløpene i post c til e er overført til tredjemenn, og at det ikke er ført bevis for at L faktisk har mottatt pengene.
- (81) Før jeg går konkret inn på dette, nevner jeg at det ikke er et vilkår for domfellelse at støtten ytes til terrororganisasjonen som sådan. Det er tilstrekkelig at støtten gis til en deltaker i organisasjonen, for eksempel en fremmedkriger, med sikte på bruk til fordel for organisasjonen. Materiell støtte i form av utstyr kommer på den måten indirekte organisasjonen til nytte ved at den slipper å anskaffe, oppbevare og distribuere det samme utstyret til fremmedkrigeren. Tilsvarende er pengeoverføringer til fremmedkrigere samtidig en støtte til organisasjonen, ved at det frigir midler til andre formål. I den forbindelse nevner jeg at HR-2016-1422-A blant annet gjaldt forsøk på å gi materiell støtte til ISIL gjennom å sende utstyr til en deltaker i ISIL i Syria. Bare straffutmålingsanken ble tillatt fremmet for Høyesterett. Lagmannsretten la imidlertid til grunn at det var tale om forsøk på støtte til ISIL, selv om utstyret var ment for en konkret fremmedkriger.
- (82) Når det så gjelder anførselene knyttet til pengeoverføringene i post c til e, bygger tiltalen på at overføringene skjedde til tredjemenn "for videre formidling" til L. Lagmannsretten har

funnet bevist at pengene "har ... kommet L og således også ISIL til nytte, når betalingene skjedde etter anvisning fra L". Jeg er enig med lagmannsretten i at dette er tilstrekkelig til at det foreligger en fullbyrdet overtredelse av § 147 d.

- (83) Heller ikke på dette punktet utgjør lovkravet en skranke mot domfellelse, og anken over lovanvendelsen blir å forkaste.
- (84) *Saksbehandlingen – domsgrunnene under post III a*
- (85) Forsvareren har gjort gjeldende at lagmannsrettens domsgrunner i tilknytning til domfellelsen for rekruttering av J, jf. tiltalen post III a, ikke er tilstrekkelige. I den forbindelse har han anført at det må stilles strengere krav til domsgrunnene når domfelte ble frifunnet i tingretten.
- (86) I saker som er behandlet med meddomsrett, skal domsgrunnene i henhold til straffeprosessloven § 40 fjerde ledd "angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering". Dommen må vise hvorfor et bestemt bevisresultat legges til grunn. Slik denne saken ligger an, nøyer jeg meg med å vise til HR-2017-1246-A avsnitt 11 med videre henvisning for en nærmere beskrivelse av hva som ligger i dette kravet.
- (87) Kravene til lagmannsrettens domsgrunner er de samme uavhengig av om domfelte ble frifunnet eller dømt i tingretten. I Rt-2011-1403 avsnitt 10 heter det om dette:
- "Domfelte vart frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten. Ut frå det som er gjort gjeldande av forsvareren om at dette skjerpar kravet til domsgrunnar i lagmannsretten, vil eg uttale at kravet til domsgrunnar er det same i denne situasjonen som i situasjonar der det vart domfelling også i tingretten. Der domfelte også vart domfelt i tingretten, kan nok lagmannsretten til ein viss grad vise til domsgrunnane der, men det endrar ikkje prinsipielt på kravet til domsgrunnar hos lagmannsretten."**
- (88) Jeg finner det klart at lagmannsrettens domsgrunner er tilstrekkelige, og at forsvarers anførsler ikke kan føre frem. I min drøftelse av lovanvendelsen under tiltalen post III a har jeg bare kort sammenfattet lagmannsrettens redegjørelse for hvorfor den fant grunnlag for å dømme A for rekruttering av J. Redegjørelsen i lagmannsrettens dom er svært grundig og strekker seg over fire og en halv side i dommen. Den etterlater hverken tvil om at lagmannsretten har bygd på riktig beviskrav, eller om hvorfor A ble dømt. Anken over saksbehandlingen kan etter dette ikke føre frem.
- (89) *Ett eller flere straffbare forhold?*
- (90) Forsvareren har subsidiært anført at A bare kan dømmes for én overtredelse av straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005 § 136 a. Hovedsynspunktet synes å være at hvis A dømmes for deltakelse ut fra en vurdering av blant annet hans tilrettelegging for og støtte til fremmedkrigere, kan han ikke samtidig dømmes for henholdsvis rekruttering og økonomisk og materiell støtte.
- (91) Jeg finner det naturlig å ta utgangspunkt i Rt-2005-1524, som gjaldt den tilsvarende problemstillingen ved narkotikalovbrudd etter straffeloven 1902 § 162. Førstvoterende fremhevet i avsnitt 12 at det i § 162 er "omtala ein del handlingar for å avgrense kva som er strafflagt", og at det ikke var tale om "særskilde alternativ, men ulike måtar som

straffebudet kan bli brote på". Han la i avsnitt 13 til grunn at det må "avgjerast konkret om det er naturleg å sjå på brota som eitt samanhengande tilhøve eller som særskilde brot".

- (92) I Rt-2006-964 avsnitt 15 sluttet førstvoterende seg til disse betraktningene og la til:
- "Hvorvidt handlingene skal bedømmes som ett sammenhengende forhold eller flere særskilte lovbrudd, må bero på en skjønsmessig helhetsvurdering, som i stor grad må avgjøres ut fra de konkrete forhold i den enkelte sak. Sentrale momenter vil her være ulikhet med hensyn til handlingenes art og avstand i tid og sted for handlingenes utførelse."**
- (93) Matningsdal, Straffeloven, Alminnelige bestemmelser, Kommentartutgave 2015 side 747 uttaler at det "først og fremst [er] når overtredelsene krenker samme fornærmede eller samme offentlige interesse, at det i praksis kan være aktuelt å regne flere straffbare handlinger som et sammenhengende straffbart forhold". Men dette kan ikke gjelde uten unntak. Når det som i dette tilfellet er spørsmål om strafferammen forhøyes med inntil det dobbelte i medhold av straffeloven 1902 § 61 og straffeloven 2005 § 79 bokstav a, må det etter mitt syn kunne legges vekt på om det er naturlig å bedømme handlingene som flere forhold for å få frem den økte straffverdigheten.
- (94) Jeg har i likhet med lagmannsretten kommet til at As deltakelse, rekruttering og økonomisk og materiell støtte i dette tilfellet må ses som forskjellige straffbare forhold. Riktignok har lagmannsretten lagt vekt på verving og forskjellige former for støtte i vurderingen av om deltakeralternativet er overtrådt. Men rekrutteringen av J og B – som er grunnlaget for at A ble dømt etter tiltalens post III – er ikke tatt i betraktning i vurderingen av post II om deltakelse. Jeg har videre lagt til grunn at bistanden til D og L, jf. tiltalens post IV, ikke kan begrunne deltakelse allerede fra august 2013 under post II. A kunne dessuten vært deltaker uten å rekruttere, og uten å gi økonomisk eller materiell støtte. Og motsatt ville han ikke nødvendigvis blitt deltaker ved å overtre et av de andre alternativene i § 147 d. Straffverdigheten øker betydelig hvis en deltaker også rekrutterer nye deltakere eller yter slik støtte til andre deltakere som bestemmelsen rammer. For å få frem denne økte straffverdigheten, må handlingene under postene II, III og IV anses som forskjellige straffbare forhold. Strafferammen blir dermed tolv år, jf. straffeloven 1902 § 61 og straffeloven 2005 § 79 bokstav a.
- (95) Forsvareren har gjort gjeldende at det uansett ikke kan være tale om åtte straffbare forhold, slik lagmannsretten har lagt til grunn. Han har anført at rekrutteringen i post III er ett forhold, og at det samme må gjelde både den materielle støtten i post IV a og b og den økonomiske støtten i post IV c til e.
- (96) Det kan nok reises spørsmål ved om det var riktig å anse handlingene i post IV a og b som to ulike straffbare forhold. Når strafferammen uansett er tolv år, kan jeg imidlertid ikke se at dette får noen praktisk betydning ved straffutmålingen. Jeg finner derfor ikke grunn til å gå nærmere inn på disse spørsmålene.
- (97) *Straffutmålingen*
- (98) Jeg går så over til straffutmålingen og minner først om at strafferammen i straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005 § 136 a er fengsel inntil seks år. Den forhøyes som nevnt til tolv år som følge av at det er tale om flere overtredelser, jf. straffeloven 1902 § 61 og straffeloven 2005 § 79 bokstav a. Lagmannsretten har satt straffen til fengsel i ni år.

Domfelte har i anken gjort gjeldende at straffen under enhver omstendighet er for streng, mens påtalemyndigheten ikke har påstått strengere straff for Høyesterett.

- (99) Innledningsvis bemerker jeg at domfellelsen etter tiltalens post II til IV gjelder forskjellige former for bistand og støtte til ISIL, som i HR-2016-1422-A avsnitt 20 beskrives som en av de verste terrororganisasjonene i vår tid. Organisasjoner som ISIL representerer en stor trussel mot samfunnssikkerheten og mot våre demokratiske verdier. Av allmennpreventive årsaker må det reageres strengt mot slike overtredelser som A har gjort seg skyldig i.
- (100) På samme måte som lagmannsretten finner jeg at deltakelsen i ISIL er det alvorligste forholdet, jf. tiltalens post II. Ved vurderingen av straffnivået for deltakelse må det legges vekt på "varigheten av deltakelsen, oppgavene som ble utført, rollen i organisasjonen og hvilken terrororganisasjon det gjelder", se HR-2016-1422 avsnitt 18. Den saken gjaldt blant annet deltakelse som fremmedkriger i ISIL over en periode på noe over elleve måneder, se avsnitt 27. De to domfelte hadde ikke ledende roller, men beskrives i avsnitt 25 som "vanlige menige". Høyesterett så ikke grunn til å fravike lagmannsrettens utgangspunkt om fengsel i fire år og seks måneder.
- (101) Etter mitt syn innebærer As deltakelse i ISIL et klart alvorligere forhold enn det en enkelt fremmedkriger uten ledende rolle gjør seg skyldig i, der fremmedkrigeren dømmes for deltakelse. Jeg kan slutte meg til følgende oppsummering fra lagmannsretten:
- "Over en periode på omkring to år har A virket som inspirator, mentor, rådgiver, organisator, fasilitator, mellommann og sendebud for fremmedkrigere i Syria. Det legges til grunn at lovgiver har vært særlig opptatt av å straffeforfølge slike bakmenn som A. Flere av de A har bistått, herunder L, P og J, har mistet livet i Syria. Det må legges til grunn at fremmedkrigerne A har bistått har påført både sivilbefolkningen og ISILs motstandere store lidelser."**
- (102) Lagmannsretten har lagt til grunn at straffen for denne posten isolert sett ville ligget tett oppunder seks års fengsel. Jeg er enig i at utgangspunktet må ligge i det øverste sjiktet av strafferammen, men jeg viker tilbake for å utnytte rammen fullt ut. Det er nok så at mer alvorlige former for deltakelse ofte vil rammes av straffebud med en høyere strafferamme, for eksempel straffeloven 2005 § 133 om terrorforbund. Etter mitt syn bør det likevel være rom for å utmåle straff både for deltakelse av lengre varighet og for personer med enda mer ledende posisjoner. Jeg har også bygget på en kortere deltakerperiode enn lagmannsretten og antyder et utgangspunkt på opp mot fem år og seks måneders fengsel for dette forholdet.
- (103) Også rekrutteringen av B og J i tiltalens post III utgjør alvorlige forhold. Jeg legger her vekt på at B ennå ikke hadde fylt 18 år da A startet sin påvirkning av ham for å få ham til å slutte seg til ISIL som fremmedkriger. B ble stanset på flyplassen i Gøteborg. J døde i kamp for organisasjonen. Lagmannsrettens utgangspunkt på fengsel i fire år er isolert sett i hvert fall ikke for strengt.
- (104) For tiltalens post IV om økonomisk og materiell støtte til ISIL har lagmannsretten satt utgangspunktet til ett års fengsel. Jeg viser på dette punktet til at Høyesterett i HR-2016-1422-A antydte en straff på seks til sju måneders fengsel for forsøk på å sende utstyr til en fremmedkriger i Syria, se avsnitt 33. A er domfelt for fullbyrdede forhold, som er klart alvorligere enn det der nevnte. Denne formen for støtte er viktige bidrag til å

oppretholde terrororganisasjonen. Jeg mener at støtten isolert bedømt ville gitt en noe høyere straff enn det lagmannsretten har basert seg på.

- (105) Det skal videre utmåles straff for overtredelse av straffeloven 2005 § 157 første ledd jf. § 263 i form av påvirkning av et vitne, jf. tiltalens post V, og for trusler mot det samme vitnet, jf. straffeloven § 263 og post VI. Ved utmålingen har jeg sett hen til blant annet Rt-2003-1163 og Rt-2011-1022. Lagmannsretten har ansett det skjerpene at trusselen ble fremsatt overfor en 17-åring av en person med en kjent sentral posisjon i det ekstremistiske islamistiske miljøet i Norge. Dette er jeg enig i. En straff på seks til sju måneders fengsel ville vært passende for disse forholdene isolert sett.
- (106) Besittelsen av elektrosjokkvåpenet omhandlet i tiltalens post VII, som A er rettskraftig dømt for i tingretten, er et bøteforhold. Det får ingen praktisk betydning ved den samlede straffutmålingen.
- (107) Lagmannsretten har satt straffen til fengsel i ni år. Påtalemyndigheten har ikke påstått høyere straff, og det er da ikke aktuelt å vurdere om fengselsstraffen burde vært lengre, se HR-2018-847-A avsnitt 21 med videre henvisning til HR-2017-2415-A avsnitt 24 og 25. Straffen settes etter dette til fengsel i ni år.
- (108) Jeg nevner avslutningsvis at lagmannsretten har vist til straffeloven 2005 § 79 bokstav b. Bestemmelsen får ikke anvendelse i dette tilfellet. Den gjelder bare når den nye handlingen er begått "etter at straffen for den tidligere handlingen helt eller delvis er fullbyrdet". I dette tilfellet ble den ubetingede delen av Borgarting lagmannsretts dom 22. juni 2015 ansett avsont gjennom varetekt. Straffen anses da ikke "fullbyrdet", se Rt-1970-278 og Matningsdal, Straffeloven, Alminnelige bestemmelser, Kommentartutgave 2015 side 755.
- (109) Anken blir etter dette å forkaste. Varetektsfradraget utgjør nå 1 006 dager.
- (110) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. Varetektsfradraget utgjør 1 006 – ettusenogseks – dager.

- (111) Dommer **Berglund:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (112) Dommer **Falch:** Likeså.
- (113) Dommer **Møse:** Likeså.
- (114) Dommar **Utgård:** Det same.

(115) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. Varetektsfradraget utgjør 1 006 – ettusenogseks – dager.

Riktig utskrift bekreftes: